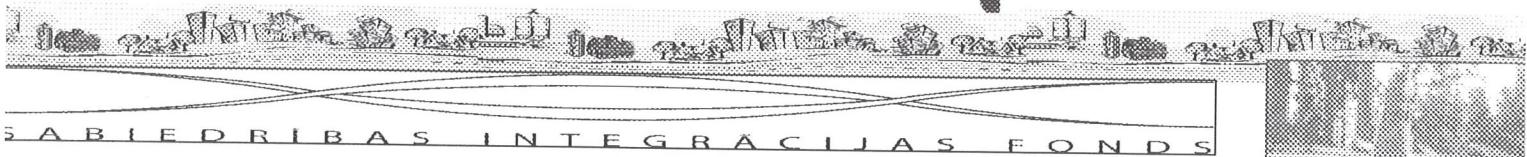

Sedas Ziņas

2005.
janvāris
(22)

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJAS FONDS

Izdevums tapis ar Sabiedrības Integrācijas fonda atbalstu

Janvāris. No iesas ziemas ne vēst. Tādu janvāri, tāpat decembri, sen neesam piedzīvojuši. Visa kā papilnam, tikai iesas ziemas nav. Un labi ka tā! Ja būtu ļoti auksts, tad visas šīs janvāra vētras, ko piedzīvojam un, nedod Dievs, vēl piedzīvosim, atnestu daudz vairāk bedu. Jau decembra beigas pasauli apšalca "karstā ziņa" par postošo cūnami Taizemē, Indonezijā, Šrilankā u.c. Nav ko slept, izsakot līdzjutību cietušajiem, pie sevis nodomājam, - labi, ka pie mums tā nenotiek. Bet nepaspējam tā omulīgi iekārtoties uz dzīvi Jaimajā gadā, kad paši sagaidījām vareno dabas speku stihiju arī pie mums - norauti jumti, nogazti koki, nav elektrības, traucēti darba un mācību procesi u.c. Bet, atkal, mēģināsim šajā haosā saskatīt arī ko pozitīvu. Piemēram, vāi tas nav retums, ka tumšajos vakaros, palikdamī bez elektrības, sedējam katrā savā mājā gīmenē lokā un kopīgi īsimajām laiku. Plauktos tika sameklētas apputeļu spēles, kurās sen nav atradies laiks uzspēlet. Kopīgi tika palasītas teikas vai pat spoku stāsti. Tējas malkošana un sarunas. Tas viss sveču gaismā. Šajā tumsā varbūt pat saskatījām viens otrā kaut ko vairāk, nekā pie elektrības. Parastos apstākļos nemaz tik bieži neesam kopā, aizskrienam kur kurais, pie draugiem, pie televizora, ikdienas darbiņos u.c. Kritiskos brīžos mēs spejam daudz ko pieciest un paveikt. Sakopsim vētras posta darbus. Dzīvosim talāk un dziļāk 2005.gada!

Anita Aunīja, "Sedas Ziņu" redaktore

PILSĒTAI PIENĀKUŠI GRŪTI LAIKI

Pēdējā laikā Sedas pilsētas pašvaldībai nācies piedzīvot un risināt vairākas sarežģītas lietas. Pamatā tās ir pilsētas «izdzīvošanas» lietas, saistītas ar siltuma un cita veida komunālo pakalpojumu tālāku nodrošinājumu. Ir apstiprināta SIA "Sedas Siltums" maksātnespēja. Pie pilsētas domes izveidota komunālā nodaļa. Pagaidām siltumrāžošanu un ūdensapgādi nodrošinās a/s "SES Baltia". Kas būs ar parādiem? Ko darīt tālāk? Lai iepazīstinātu lasītājus ar problēmām, kas skārušas Sedu, domes priekšsēdētāja Lidija Soldatenkova vēršas pie Jums ar skaidrojumu. Šo rakstu publicēsim gan latviski, gan krieviski, jo ir nepieciešams, lai pēc iespējas vairāk cilvēku saprastu šodienas situāciju. Lasiet un vērtējet!

Уважаемые жители г.Седа, я часто обращалась к вам на первых страницах газеты, но всегда это было в канун праздничных дней. Сегодня наступил тот час, когда ситуация в городе накалилась до невозможного: за день в самоуправлении, в школе, на улице, в общественных местах приходится выслушивать до 30 человек с одними и теми же риторическими вопросами: «Что будет с нами? Что будет с городом? Куда идем? Кому верить?»

Есть высказывания такого характера: «Я платил(а) всегда, во все времена, во времена Памус и Седас Силтумс. Но скажите, не останусь ли я снова «дураком» и во 2ой раз, когда мой сосед или мой коллега позволят во все времена «красиво жить» и «вкусно питаться», не отказывая себе ни в чем. А я был его спонсором, я платил(а) и еще кто-то платил, и котельная, благодаря нам, таким «доброповестным», работала, давала тепло, воду, справляла нужды туалета в лес не бегали (Простите!). Это значит, мы их спонсировали, ибо их никто не попросил переехать в холодные квартиры без удобств, т.е. они «живут вечно в кредит», благодаря сознательным людям. Мало того, они не стесняются поиронизировать на рабочих местах, во время рабочих смен, на базарной площади, на улицах, во дворах они ищут всякие уловки, чтобы посмеяться:

«Дураки, что платите. Вас же никто не просит платить. А вот я не платил(а) и платить не буду!» Уважаемые, мои сознательные, как бы я хотела стоять на вашей стороне баррикады, как бы и мне хотелось им в ответ найти слова побольнее, но мне нельзя, я должна быть сильнее, хотя Вы заметили, что я срываюсь, когда вынуждена Вам часами разъяснять, успокаивать, убеждать. Простите меня за это.

И сегодня я скажу так: «И слава Богу, что большинство людей у нас сознательные и ответственные. СПАСИБО Вам большое, что Вы платите, что на Вас, сознательных, держится еще город и дышит, ибо вы люди с совестью и честью, которые спать не можете, когда у вас долг. Не было бы в мире сознательных людей, мир давно бы превратился в хаос. Знаете, даже в Библии написано, что жить в долг – это грех. Не мучайте себя. Большое спасибо, что Вы платили до этих пор и давали городу жизнь. И благодаря Вам мы смогли подготовить и провести такой красивый праздник, как 50-летие города.

О тех, кто не платит. Знаете, есть 2 категории неплатильщиков:

➤ кто не может (кое-кто временно), потому что он неожиданно заболел, или непредвиденная операция, позже или в летний период выплатит таких можно понять. Они часто приходят, извиняются за платежеспособность и, мол, обязательно летом все уладят. В основном это пожилые люди. (продолжение читайте на след.стр.)

Naktī no 8. uz
9.janvāri Latvijā
sākās vētra, kas sava
stipruma dēļ tiek
saukta par orkānu.

Vētras nodarītie
postījumi Latvijai ir
milzīgi. Bez elektrības
bija palikusi 70 %

Latvijas teritorijas.

Tautsaimniecībai
nodarīti milzīgi
zaudējumi. Kopējās
summas nav
iespējams noteikt.
Valsts mežu dienests
nosauc aptuvenu
skaitli - nopostīti virs
6 miljoniem
kubikmetru koksnes.

Tieši Sedā galvenie
zaudējumi – bojāti
jumti: veco laužu
centram „Madara89”
un IU „Lana”
veikalim, nedaudz
skolai un dažai
dzīvojamai ēkai. Otrs

lielākais pilsētas
zaudējums - nolauztie
un nogāztie koki: gan
lielā egle pie domes
ēkas, gan vairāki
desmiti koku parkos
un kapsētā.

Paldies visiem, kas
devās pilsētai palīgā.

Sakopt, saslaucit,
sazāgēt, nekurnot
pieciest tumsu, ūdens
trūkumu. Kad ir
kopējas bēdas, tad
sikas likstas
piemirstas.

ĪSS ATSKATS

01.01.2005. – Ir sācis jaunais 2005.gads!

01.01. – Darbu uzsak Sedas pilsētas domes Komunāla nodaļa, kuru vada Māris Lapīns. Sekarā ar SIA "Sedas Siltums" maksātnespēja, no šī gada sākumā daļu komunālo pakalpojumu sniegšanu nodrošinās domes Komunāla nodaļa (bijoši bijusajās SIA "Sedas Siltums" telpas, kāre – pirmajā stāvā, domes bēpā), bet daļu pakalpojumu – siltumapgādi, uztensīgādi nodrošinās SIA "SES Balta", kurās bijojs atrodas Zāla iela 9. Iedzīvotājiem parādi nevēlēs nerakstīt.

4.01. – Dokumentu pienemšana naturalizacijai. 2004.gada naturalizejušies 137 sedeniesi.

04.01. – Vidzemes apgabaltiese par SIA "Sedas Siltums" maksātnespējas procesa administratori apstiprināta Māra Zeile.

5.01. – Pulksten divpadsmitos ar klusuma bridi Latvija tika pieminēti dabas katastrofa Dienvidaustrumazijā bojagājušie.

7.01. – Pareizticīgo Ziemassvetki.

7.01. – Sedas skolēni dodas ciemos uz Eveles skolu, noskalīties svētku uzvedumu.

7.01. – Uz Sedas vidusskolu ciemos atbraucis Olaines vidusskolas parlaments. Notiek sadraudzības pasākums.

8.-10. 01. – Lielaka vētra pēdējos 40 gados Latvija. Valsti izsludinata arkārtas situācija. Ari Sedā lūst kokī, dreb jumti, nav elektības.

12.01. – Velesānu komisijas parstavji Valka pulcejas uz pirmo kopīgo seminaru par pašvaldību velesānu nodrošināšanu.

13.01. – Domes priekšsedetaja I.Soldatenkova, izpildītājs M.Ojāpervs, komunalas nodaļas vadītājs M.Lapiņš un galvena gramatvede I.Skrastina Rīga tiekas ar Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministru Mari Kučinski, jautajuma par aktualako problēmu pilseta – siltumapgades un komunālo pakalpojumu nodrošināšanu.

13.01. – Sedas vidusskola Naturalizacijas eksamens.

17.01. – I.Soldatenkova Vīciema piedalās Valkas rajona policijas nodaļas gada atskaites sapulce.

17.01. – Sedas ambulance pārplīsusī caurule un nodarīti zaudējumi gan telpai, gan medicīnas aparāturai.

18.09. – RAPI ministrijas parstavji ierodas Seda, lai analizētu izveidojušos situāciju Sedas pilsēta siltumenerģijas un komunālo pakalpojumu nodrošinājuma u.c.jautājumos.

19.01. – Sociālo, kulturas un izglītības lietu komitejas sede. Finansu komitejas sede.

20.01. – Administratīvās komisijas sede.

20.01. – 1991.gada barikāžu aizstavju atceres diena.

21.01.-31.01.- Deputātu kandidātu sarakstu iesniegšanas laiks.

26.01. – Sedas pilsētas domes sede.

26.01. – Latvijas Republikas starptautiskas (de jure) atzīšanas diena.

5.02. – Sedas vidusskola atzīme 50 gadu jubileju. Skola gaida ciemos bijušos absolventus, darbiniekus, skolotājus. Sveicam!

SEDAS PILSĒTAS DOMĒ

22.12.2004. Sedas pilsētas domes sēdē:

1. Veica izmaiņas Sedas pilsētas domes Noteikumos Nr.1 par pamatbudžetu.
2. Apstiprināja sociālo, kulturas un izglītības lietu komitejas protokolu, kurā:
  - 2.1.Piešķīra pabalstu vienai iedzīvotajai ārstēšanas izdevumu segšanai Ls 10,00 apmērā,
  - 2.2.Piešķīra pabalstu 3.grupas invalidei Ls 10,00 apmērā,
  - 2.3.Piešķīra pabalstu ārstēšanās polises daļējai apmaksai vienam iedzīvotājam Ls 20,00 apmērā,
  - 2.4.Piešķīra vienai iedzīvotajai pabalstu dzīvokļa parāda apmaksai, uzdot veikt sabiedriskos darbus, Ls 10,00 apmērā,
  - 2.5. Piešķīra brīvpusdienas otrajā mācību pusgadā vienam Strenču vidusskolas, vienam Valkas vidusskolas skolēniem un vienam Vangažu arodkolas audzēknim.
  - 2.6.Piešķīra Ziemassvētku dāvanas 3 bērniem no daudzbērnu ģimenes Ls 3,00 vērtībā katram.
  - 2.7.Piešķīra pabalstu atbrīvotajam no ieslodzījuma Ls 10,00 apmērā.
- 3.Apstiprināja 16.12.2004. Dzīvokļu komisijas protokolu Nr.3.
- 4.Izskatīja finansiālo situāciju uz 22.12.2004. SIA "Sedas Siltums" maksātnespējas procesā.
- 5.Lēma par Sedas pilsētas Komunālās nodaļas izveidošanu ar 01.01.2005.
- 6.Izskatīja divus iesniegumus par individuālā darba veikšanas atļauju. Nolēma atļaut nodarboties ar individuālajiem darbiem – friziera pakalpojumi un manikīra un pedikīra pakalpojumi.

Nākamā domes sēde 26.01.2005.

SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA 2004.GADĀ SNIEGTA DIVAS REIZES LIELĀKA NEKĀ IEPRIEKŠĒJĀ GADĀ

Sociālā darbiniece Terēza Vainblata stāsta, ka aizvadītajā gadā Sedas pilsētas dome sniegusi iedzīvotājiem divreiz lielāku sociālo palīdzību, nekā 2003.gadā (Ls 5700). Vislielākais pieaugums ir palīdzības sniegšanā trūcīgajām ģimenēm dzīvokļu jautājumā, ārstēšanas izdevumu segšanai, ceļa izdevumu segšanai skolēniem. Kāda materiālā palīdzība sniegtā sedēnēšiem 2004.gadā skatāms tabulā.

Palīdzības veids	Skaits	Summa Ls
Pabalsti ārstēšanas izdevumiem	66	895
Pabalsti polises iegādei	5	95
Dzīvokļa pabalsti trūcīgajām ģimenēm	154	3640
Aprūpes pabalsts Ls 10,00 mēnesi	5	457
Pabalsts represētajiem	13	195
Pabalsts mācību priekšmetu iegādei	3	45
Apbedīšanas pabalsts trūcīgajaiem	3	192
Pabalsts atbrīvotajiem no ieslodzījuma	7	70
Pabalsts par 40 stundu nostrādāšanu sabiedriskajos darbos	9	90
Par iemītnieku uzturēšanos pansionātā	5	661
Brīvpusdienas skolās	20	1573
Uzturēšanās internātā ar trīsreizēju ēdināšanu	4	
Ēdināšanas pabalsts audzēknim Vangažu arodkolā	1	95
50 % ceļa izdevumu apmaksā uz vidusskolu Valmierā, Valkā un autobusa apmaksā skolēnu aizvešanai uz Strenču vidusskolu		535
Apkures kompensācijai vientuļajiem pensionāriem	Novembris decembris	176
Sveikti apaļajās jubilejās (pēc 80 g.vec.), kā arī katrā jubilejā pēc 90 g.vecuma	16	80
Dāvanu kartes jaundzimušajiem	17	255
Pabalsts bārejiem	3	300
Pavisam minētajos un citos pabalstos 2004. gadā izlietots: (lati)		10 167

**KATRAM
15 GADUS
SASNIEGUŠAM
JAUNIETIM
JĀBŪT PASEI**

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde atgādina, ka līdz 1. februārim pērn 15 gadu sasniegušie jaunieši var iesniegt dokumentus, lai saņemtu pasi, samaksājot valsts nodevu 1 latu. Pēc 1. februāra saņemt pasi par šādu maksu varēs tikai tie, kas dokumentus iesniegs Ministru kabineta noteikumos par Latvijas pilsoņu pasēm, nepilsoņu pasēm un bezvalstnieku ceļošanas dokumentiem noteiktajā termiņā, proti, 30 dienu laikā pēc 15 gadu sasniegšanas.

Par pases saņemšanu 30 dienu laikā šādā gadījumā jāmaksā valsts nodeva 1 lats (paātrinātā kārtībā – divās vai četrās darbdienās – attiecīgi 26 un 11 latu). Ja dokumenti tiek iesniegti vēlāk nekā 30 dienu laikā, valsts nodeva paaugstinās līdz 5 latiem (paātrinātā kārtībā attiecīgi 30 un 15 latu). Turklāt, ja persona ilgstoši neiesniedz dokumentus pases saņemšanai, var tikt piemērots administratīvais sods līdz 25 latiem par dzīvošanu bez derīga personu

apliecinoša dokumenta. Tāpēc svarīgi atcerēties, ka visiem jauniešiem dokumenti pasaņemšanai jāiesniedz 30 dienu laikā pēc piecpadsmitās dzimšanas dienas.

No jauna personu apliecinošs dokuments nav jāizņem tiem jauniešiem, kas jaunā parauga pasi saņēmuši līdz 15 gadu vecuma sasniegšanai. Jaunā parauga dokuments, kas izdots pēc 2002. gada, izmantojams līdz tā derīguma termiņa beigām. Lai saņemtu pasi sakarā ar 15 gadu vecuma sasniegšanu, personai jāiesniedz divas fotogrāfijas, dzimšanas apliecība un iepriekšējā pase, ja tāda bijusi. Pasi izsniedz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes teritoriālajā nodaļā atbilstoši personas deklarētajai dzīvesvietai. Papildu informācija – PMLP mājas lapā: <http://www.pmlp.gov.lv> vai pa bezmaksas informatīvo tālruni 800 PMLP jeb 800 7657.

Valkas rajona Pilsonības un Imigrācijas lietu pārvaldes Pasu daļa atrodas Valkā, Rīgas ielā 24, (ieeja no pagalma puses 3. stāvā) tālrunis uzziņām 4724167

AKTĪVI TURPINĀS NATURALIZĒŠANĀS

Vērojot, cik bieži uz Sedu ierodas Naturalizācijas pārvaldes darbinieki gan lai pieņemtu dokumentus, gan lai eksaminētu naturalizēties sagatavojušos sedēniešus, vaicāju LR Naturalizācijas pārvaldes Valmieras reģionālās nodaļas vadītājam Elmāram Kokinam pastāstīt cik tad īsti bijis ražigs 2004.gads.

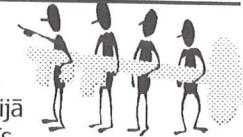
E.Kokins stāsta, – Naturalizācijas pārvaldes Valmieras reģionālā nodaļa ir gandarīta par sadarbību ar Sedas pilsētas domi pilsonības jautājumu risināšanā, kuras rezultātā Sedā 2004.gadā tika organizētas 9 naturalizācijas pretendētu pārbaužu grupas. Dokumentus naturalizācijai iesniedza un sekmīgi nokārtoja pārbaudes 137 iedzīvotāji.

E.Kokins vēl veiksmi, izturību un veselību Sedas iedzīvotājiem, kā arī aicina uz sekmīgu sadarbību 2005.gadā.

Nākamā dokumentu pieņemšanas un konsultāciju diena plānotā 3.februārī, plkst.13⁰⁰. Iepriekš pieteikties naturalizācijai iespējams, atrākot uz pilsētas domi un pierakstoties rindā. Iepriekšējo pierakstīšanu veic Ludmila Miglāne. Viņa atgādina, ka pierakstīties pilsonības iegūšanai naturalizācijas kārtībā Sedā iespējams tikai tiem, kas deklarējuši (pierakstīti) savu dzīves vietu tieši Sedas pilsētā. Esiet aktīvi pilsonības iegūšanā!

Atgādinu, ka neskaidrību gadījumā varat vērsties: LR Naturalizācijas pārvaldes Valmieras reģionālajā nodaļā, Rīgas 50, VALMIERA, LV4201, tālr. 4223962

Anita Aunīja, domes sekretāre

JAUNUMI DZĪVOKLU KOMISJAS DARĪBĀ

Sedas pilsētas dzīvokļu komisijā apstiprināti 5 cilvēki. Komisiju vadīs Aivaru Aumeisteru nomainījušais Sedas pilsētas domes jaunās Komunālās nodaļas vadītājs Māris Lapiņš. Pārējie komisijas locekļi – Kārlis Kārkliņš, Valentīna Bruja, Natalja Štaimilere un komisijas sekretāre Ludmila Miglāne.

Dzīvokļu komisija izskata iesniegumus vienu reizi mēnesī, dažas dienas pirms domes sēdes. Dzīvokļu komisijas protokoli tiek apstiprināti Domes sēdēs. Ja lēmums par dzīvokļa piešķiršanu vai maiju bijis pozitīvs, tad dzīvokļi jāievācas 1 mēneša laikā. Par piešķirto dzīvojamā platību 2 nedēļu laikā no dzīvokļu komisijas protokola apstiprināšanas domes sēdē, jānoslēdz īres līgums ar dzīvojamās mājas apsaimniekotāju.

Lai iesniegtu pieteikumu dzīvokļa piešķiršanai vai apmaiņai, domē jāaizpilda speciāla iesnieguma veidlapa. Iesnieguma veidlapā jāuzrāda pamatojums, kādēļ nepieciešams piešķirt jaunu vai apmainīt citu dzīvokli. Iesniegumā jāuzrāda ģimenes locekļi, kuri iemitināsies pieprasītajā dzīvoklī.

Iesniegumam jāpievieno sekojoši dokumenti:

- Izziņa no darba vietas par izpelēju, ja cilvēks ir darba attiecībās;
- Izziņa no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) par pakalpojumu apmēru (pensija), ja iesniedzējs ir pensionārs.

Vēršam Jūsu uzmanību uz to, ka, ja dzīvokļa prasītājam ir komunālo pakalpojumu parādi, tad iesnieguma prasība tiks noraidīta parāda dēļ.

Pēc iesnieguma veidlappas vērsties Sedas pilsētas domē pie dzīvokļu komisijas sekretāres Ludmilas Miglānes. Tālrunis uzziņām 4656305.

Dzīvokļu komisijas sekretāre Ludmila Miglāne

VALSTS STATISTIKI APRĒKINĀJUŠI CENU KĀPUMU 2004.GADĀ

Patēriņa cenas pērn Latvijā kāpušas par 7,3 procentiem. Precēm cenas paaugstinājušās par 7,8, bet pakalpojumiem – par 6,1 procentu. Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) dati liecina, ka pērn novērots straujākais cenu kāpums kopš 1997. gada. 2003. gadā inflācija bija 3,6 procenti.

Lielākā ietekme uz patēriņa cenu palielināšanos pagājušajā gadā bija pārtikas preču cenu kāpumam par 10 procentiem. Salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, dārgākas kļuvušas gandrīz visas pārtikas preces, īpaši piena produkti, maize, labības produkti, cukurs, saldumi, gaļa, zīvis. Par 10,6% padārdzinājušies sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi. Cenu kāpumu uztura produktiem ietekmēja gan izejvielu iepirkuma, gan energoresursu un komunālo pakalpojumu cenu palielināšanās, gan ārējie ekonomiskie faktori. Gada laikā ievērojami sadārdzinājusies degviela – par 22,6%, līdz ar to arī transporta pakalpojumi – par 3,1%. Elektroenerģijas cenas augušas par 15,4, bet gāzes – par 22,4%. Ţres maksa palielinājušies par 5,8%, paaugstinājušies arī ūdenspiegādes, kanalizācijas un citi ar mājokļa uzturēšanu saistītie pakalpojumi. Transportā cenu kāpumu CSP saista ar degvielas cenu palielināšanos, ko izraisīja gan jēlnaftas cenu pieaugums pasaules tirgū, gan jaunās akcīzes nodokļa likmes, kas stājās spēkā pagājušā gada maijā. Mājokļu grupā cenu kāpumu galvenokārt noteica administratīvi regulējamo cenu palielināšanās, līdz ar to sadārdzinājās visi ar mājokļa uzturēšanu saistītie pakalpojumi. Izmaiņas likumā par pievienotās vērtības nodokli, kas stājās spēkā pērn maijā un pazemināja nodokļa likmi no 9 līdz 5%, būtisku ietekmi uz vidējo cenu līmeni neatstāja.

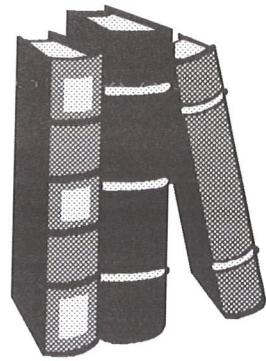
Ievērojams cenu kāpums bijis medikamentiem – par 17,5%, medicīnās maksām – par 11,3%, kā arī zobārsta pakalpojumiem – par 8,8%.

Medikamentu cenas pakāpeniski auga jau no gada sākuma, bet no 1. maija ieviestā 5% pievienotās vērtības nodokļa likme izraisījusi īpaši strauju cenu kāpumu.

Vidējais cenu līmenis pazeminājies sakaru grupā – par 2,2%. Cenu kritums bija vērojams arī televīzijas, audio, video, sadzīves un datortehnikai. Relatīvi stabiles cenas bija pasta pakalpojumiem, dzelzceļa transportam, fiksētā telefona pakalpojumiem, sadzīves tehnikai un apģērbam.

CSP, izvērtējot situāciju un gaidāmās likumdošanas izmaiņas, šā gada inflāciju prognozē 4 – 5% robežās. Līdzīgas prognozes ir Latvijas Bankai, ekonomistiem un ekonomikas ministram Krišjānim Kariņam. Pagājušā gada sākumā Latvijas Banka prognozēja, ka inflācija gadā nepārsniegs 5%.

Pēc presē publicētā

Izglītības reforma: dziedināšana ar sarunu

Skolotāji, skolēni un eksperti diskutē par lēmumu pieņemšanu izglītības politikā un mazākumtautību izglītības reformas pieredzi PROVIDUS organizētā diskusijā.

Diskusiju vada

Girts Salmgriezis, Radio SWH

Girts Salmgriezis: Ja atceramies reformas ieviešanas gaitu, viedokļi bija daudz un dažādi, ielās notika mitīgi. Tagad reforma tiek ištenota, bet paliek neatbildēti jautājumi - cik lielā mērā tika uzskaitīta sabiedrība un skolas, kādās klūdas pieļautas; kā vajadzētu pieņemt lēmumus turpmāk. Kāda bija Jūsu pieredze šīs reformas ieviešanā – vai bija iespēja piedalīties diskusijās un vai Jūsu viedoklis tika sadzirdēts? Šīs ir jautājums ne tikai mazākumtautību skolu pārstāvjiem, bet arī latviešu skolu pārstāvjiem, jo droši vien arī virjiem šajās diskusijās bija, ko teikt.

Dzintars Ābiķis, Saeimas deputāts; Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas loceklis: Biju klāt visām šīm mūsu valsts izglītības sistēmas pārmaiņām. Mēs sekojām Hāgas rekomendācijām – jo mazāks bērns, jo vairāk viņam jāmācās dzimtajā valodā, un jo tuvāk skolas beigām, jo vairāk valsts valodā. Jaunietim, lai tas būtu konkurenčspējīgs darba tirgū, jāspēj apgūt tālākā izglītību valsts valodā. Diemžēl 90. gadu sākumā daudziem mazākumtautību skolu absolventiem pirmajos kursos latviešu valodas zināšanas nebija pietiekošas, kaut gan viņi apguva latviešu valodu kā mācību priekšmetu. 1995. gada augustā ieviesa prasību pamatskolā vismaz divus priekšmetus un vidusskola vismaz trīs priekšmetus apgūt latviešu valodā. Sabiedrība jauninājumu uzņēma ar izpratni, jo mācību priekšmetus bija iespēja izvēlēties. Skolām nebija problēmu atrast skolotājus, kuri pārzināja abas valodas. Bija par maz ar to, ka dažus priekšmetus mācīja latviešu valodā. Rezultātā 1998. gadā oktobrī noteica kurzu uz 2004. gadu - pieņēma jaunu izglītības likumu, kurā sākotnēji bija teikts, ka vidusskola visi priekšmeti jāapgūst latviešu valodā. Es un mani kolēģi sapratām, ka šī ideja nav reāla.

G. Salmgriezis: Vai pietiekami daudz cilvēku tika iesaistīti diskusijās tajā brīdi un vai viņu viedoklis tika uzskaitīts?

Dz. Ābiķis: Skolās veica dažadas aplaujas. Pēc tam Izglītības likumā noteica šo vārdu "tikai", kas izglītības speciālistiem izraisīja neizpratni. Īstenot vidusskolās mācības, kas bija "tikai" latviešu valodā, nebija reāli. Saeima "tikai" izlāboja jau pēc dažiem mēnešiem un pieņēma Vispārējais izglītības likumu, kurā tika noteikts, ka Izglītības ministrija (IZM) nosaka priekšmetu skaitu latviešu valodā un dzimtajā valodā. Vārds "tikai" palika formāli uz papīra. To, ka šobrīd vidusskolās mācīs vairāk priekšmetus latviski, ir grūti nosaukt par reformu. Tās ir pakāpeniskās izmaiņas. Kā rāda izglītības inspekcijas analīze, skolu problēmas ir atrisināmas. Skolotāju neprofessionalitāte ir tā, kas veicina problēmas, jo vairums skolnieku akceptē reformu.

Viktors Gluhovs, Rīgas 40. vidusskolas matemātikas skolotājs: Dīvaini, ka Ābiķa kungs atgādināja par Hāgas rekomendācijām - es tās lasīju, un tur ir ieteikts minoritāšu skolās neierobežot apmācību dzimtā valodā. Ābiķa kungs minēja, ka skolām nebija grūtības mācīt divus, trīs priekšmetus latviešu valodā, bet, kā var izskaidrot to, ka minoritāšu ģeogrāfijas skolotāju ar augstlāko izglītību ģeogrāfijā nomaina ar latviešu skolotāju bez augstākās izglītības ģeogrāfijā? Ābiķa kungs min arī problēmu, ka augstskolu absolventiem ir grūti mācīties latviešu valodā. Grūtības augstskolā ir saistītas nevis ar valodu, bet ar noteiku priekšmetu.

Mana pieredze reformā bija tāda: es sapratu, ka varas attieksme pret mani, kā šīs valsts pilsoni, ir kā pret tukšu vietu. Mans viedoklis nevienu neinteresē. Ja kādi politiski spēki vēlēsies, lai krievu skolās mācību valoda būtu latviešu, šo iecerī realizēs ar visiem iespējamiem panākumiem, nejautājot tiem, kuri tur strādā un mācas.

Tatjana Liguta, Latvijas krievu valodas un literatūras pasniedzēju asociācijas prezidente (LKVPLA): Man bija iespēja izteikties, jo es to velējos, un arī mani kolēģi man deleģēja tādas tiesības. 2003. gadā protestētāji izgāja ielās, bet viss, Joti civilizēti un mierīgi, sākās jau 1996. gadā, kad reformu vēl tālāk plānoja. Mana pieredze bija, ka mēs mēģinājām iesaistīties dialogā ar valsti, rakstījām priekšlikumus, bija mēģinājumi šos priekšlikumus apspriest Saeimā, komisijās. LKVPLA kopā ar Latvijas krievu kultūras biedrību 1996. gadā izstrādāja alternatīvo koncepciju. Toreiz no IZM man piezīmēja un teica: "Mēs tagad taisāmies apspriest Jūsu koncepciju, ja Jūs tas interesē - varat atlākt." Tas arī bija viss.

Rūnas par reformas procesu. Tajā tika pieļautas klūdas. Pirmkārt, trūka situācijas analīze. Pirms reformu ieviest, bija nepieciešams definēt, kas līdz šim nebija pareizi darīts, ko mēs gribējām sasniegt. Varbūt valdībā vai ministrijā notika kaut kādi analīzes procesi, bet sabiedrībai par to nebija nekas zināms. Otrs trūkums - skolām nepateicā, kāpēc jāpārņem uz apmācību latviešu valodā, jo sabiedrībai par šo pāreju nebija vienota mērķa. Ja nezinām, ko gribam sasniegt, tad nav iespējams neko sasniegt. Trešā klūda - trūka kontakti ar skolām, skolēniem un to vecākiem, kā arī medijiem. Bija iespaids, kā minoritātes ne tikai negribēja

Šī publikācija ir tapusi projekta "Mazākumtautību izglītības un starpkultūru izglītības nākotne: diskusija komunikatīvās demokrātijas garā" ietvaros. Projekts ir atbalstīts Sabiedrības integrācijas fonda administrētās ES Phare grantu programmas "Sabiedrības integrācijas veicināšana Latvijā". Publikācijas saturs atspoguļo tās autora uzskatus, un ES vai Sabiedrības integrācijas fonds nav atbildīgs par jebkādu šajā publikācijā paustās informācijas saturu un tās tālāku izmantošanu.

iesaistīties šajos procesos, bet arī baidījās to darīt. Trūka uzticības, jo nebija zināms, kas notiks, ja minoritātes iesaistīties. Komisijas bija parasti tikai viens cilvēks, kas pārstāvēja mazākumtautības. Galu galā, vai tomēr pārāk augsta cena netiek maksāta par tāk vajadzīgu un labu lietu kā latviešu valodas zināšanas? Par to mēs tagad maksājam ar sabiedrības neuzticību un nelojalītātēs un pieprasījuma pēc otrās valsts valodas palīelināšanos.

Ruta Marjaša, bijusī Saeimas deputāte: Izglītības likuma pieņemšana 1998. gada rudenī bija pēdējais akords manā darbībā Saeimā. Pastāv zināmas atšķirības starp to, ko, atskatoties pagātnē, redz Ābiķa kungs un manu redzējumu. Man ļoti gribētos, lai tie jaunie pedagoģi, kas šodien runā krievu sabiedrības vārdā, mēģinātu saprast psiholoģisko motivāciju, kāda bija Saeimā 90. gados latvieši masveidīgu krievu valodas lietošanu valstī saistīja ar padomju pagātni. Protams, taisnība ir tiem, kuri pārmet, ka 1998. gadā, pieņemot Izglītības likumu, mēs nejēmām vērā visas sabiedrības domas, neveicām aptaujas un mums trūka dialogs. Es atceros, ar kādam grūtībām toreiz Jelgavas vidusskolas direktors Tomašūns dabūja cauri 9. pantu, kur vispār tika minētas nacionālās minoritāšu skolas. Tāda bija objektīvā situācija. Šajos četrpadsmīt gados nacionālisms ir izsmēlis savas pozitīvās ietekmes rezerves. Kad es šodien redzu, ka Saeimas deputāti fotografējas ar Gardas meitenēm, man vairs negribas izmantot nopelnīto mūža caurlaidi Saeimā. Arī Štābām gribu teikt - jūs stiprināt Gardu. Nedrīkst lietot spēka panākmenus. Tas novēder strupejā.

Maz runā par metodoloģiju. Meklējiet iespējas, izrunājet šo jautājumu skolās, ar skolotājiem. Brīnišķīgi, ka Liesma Ose mums atgādināja Inas Druvietes, pašreizējās izglītības ministres, savā laikā teikto, ka tikai tad, ja bērns līdz 11 gadu vecumam apgūst visas zinības dzimtajā valodā, viņš iegūst kaut kādu zināšanu līmeni (skat *Liesmas Oses prezentāciju*). Man ir prieks, ka ir iesācies šīs dialogs, un es aicinu šeit esošos to turpināt un mēģināt to virzīt uz metodoloģiju.

Aleksandra Malašonoka, 40. vidusskolas skolniecība: Es varu algādināt rekomendācijas, ko mūsu valstī deva Cilvēktiesību komisārs Hils-Robless. Apmēram 90% no tām netiek pildītas. Skolotāji netiek sagatavoti krievu skolām, lai pasniegtu krievu valodā tos 40%, kas ir atļauti. Eiropas Parlamentā (EP) izsauca izbrīnu tas, ka privātās skolas tiek finansētas pēc valodas principa - latviešu privātās skolas finansē valsts budžets, bet minoritāšu nē. Tā ir mūsu problēma, un nevis tas, ka bērni negrib zināt latviešu valodu. Mēs saprotam, ka šīs valodas zināšanas ir liels pluss un ir nepieciešamas, ja mēs gribam dzīvot šajā valstī.

Ja runājam par dialogu, pirms vairākām nedēļām bijām Strasbūrā, kur bija EP deputāti Vaideres kundze un Krasta kungs. Virji sāka ar vārdiem, ka Latvijā ir unikāla situācija, krievi okupēja Latviju u.t.t. Bet mēs - krievvalodīgie jaunieši - šo valsti neesam okupējuši. Mēs šeit piedzīmām un negribam runāt par to, kas notika 50, 100 gadu atpakaļ. Mēs gribam runāt par izglītības kvalitāti, kādu sajemsim un par to, kā mēs visi valstī kopā dzīvosim. Es un mani latviešu un krievu draugi šeit piedzīmām un kopā mācījāmies, un nevajag mūs brutāli sadalīt.

Leonīds Deneiko, Rīgas 49. vidusskolas skolniecība: Es mācījos Garkalnes pamatskolā, kur notika bilingvālā apmācība, bet tagad mācos latviešu skolā. Sākumskola man bija krievu valodā, un es atbalstu, ka bērniem sākumā jāmācas dzimtajā un pēc tam latviešu valodā. Runājot par reformu, es nepiedāļojos nekādās akcijās, jo man tas nebija primārais. Es nevaru atbildēt, vai atbalstu šo reformu vai nē, jo tās realizācijas laikā ir daudz plusu un mīnus. Tāpēc uz jautājumu par reformu parasti atbildu, ka es esmu par mieru Latviju.

Vladimirs Litvinskis, Rīgas 40. vidusskolas direktora vietnieks: Es esmu tēvs skolēnam, kurš šobrīd mācās 10. klasē. Pirmkārt, es labi saprotu situāciju, kas izveidojās tās Saeimas sastāvā, kas pieņēma likumu. Es saprotu, ka to, kas notika ar Latviju 1940. gadā, aizmirst nav iespējams - vismaz tik ilgi, kamēr dzīvi ir cilvēki, kuri to piedzīvojuši. Bet nevaru saprast, kāpēc Saeimas lēmums soda nevis tos, kuri 1940. gadā rīkojās tā ar Latviju, un viņu pēcnācējus, bet gan bērnus, kam nav nekāda sakara ar šiem notikumiem. Lēmumi tika pieņemti, balsloties uz emocījām. Jā, Latvijā ir vairāki rajoni, tādi kā Daugavpils, vairāki rajoni Rīgā, kur vairums iedzīvotājai runā krieviski. Jā, padomju Latvijā veidojās situācija, ka latviešu valoda tika izstumta no visām sfērām.

Bet, manuprāt, ja cilvēks ir ievēlēts Saeimā, tad viņam jāiemācās valsts guvītā. Daudzi cilvēki no manas skolas brauc pēc tam mācīties uz Rietumiem. Es redzu, ka valsts izstrādājušas noteikumus, kā iebraucējiem apgūt valodu, kurā grib mācīties. Pieņemam, ja gribat mācīties Anglijā, jums jānokārto noteikti eksāmeni. Pastāv vairākas gradācijas, un atkarībā no valodas zināšanu līmeņa, jums ir tiesības apgūt noteiktais specialitātes. Latvijai vajadzēja izveidot līdzīgu gradācijas sistēmu. Tāda līdz šim brīdīm nav izstrādāta, kaut gan valsts ir ES, un teorētiski mūsu fakultātēs var mācīties cilvēki no citām valstīm. Virjiem būs jāmācas latviešu valodā, un ir jautājums, kādā līmenī viņiem jāapgūst latviešu valoda. Ar to vajadzēja sākt reformu minoritāšu

Ar šī numura publikācijām par izglītības reformu mūsu avīzīte noslēdz Sabiedrības integrācijas fonda atbalstīto piecu mēnešu projektu "Atbalsts sabiedrības informēšanas pasākumiem mazākumtautību izglītošanas jomā".

skolās - ja būtu zināmi kritēriji, pedagoģi izstrādātu noteiktas programmas, kā sagatavot skolniekus augstskolu iestājekāsāniem.

G. Salmgriezis: Tagad mēģināsim domāt konstruktīvi un sniegt konkrētus priekšlikumus par to, kā turpmāk gan mazākumtautību skolām, gan arī latviešu skolām vajadzētu iesaistīties diskusijās, apspriežot izglītības jautājumus. Ko jūs gaidāt no sadarbiņas ar Izglītības un ziņātnes ministriju un ar savas un citu skolu direktoriem, skolotājiem?

Jeļena Matjakova, Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments: Es uzskatu, ka šobrīd galvenais ir pāriet no politiskās vides uz profesionālo. Otrkārt, jāveic vairāk pētījumu par reformas situāciju skolās. Nevar teikt, ka skolās viss ir labi. Par to, ka "viss ir normāli", runāja jau 1996. gadā, kaut gan tā nebija. Lai varētu objektīvi spriest par notiekošo, vairāk jāuzticas profesionāļiem. Nepieciešams, lai arī tie, kuri pieņem lēmumus, tādās diskusijās būtu kopā ar mums.

T. Liguta: Veicot tikai pētījumus, nevar daudz panākt un atrisināt problēmu pilnībā. Politikai šo problēmu ir aizsākuši un vieniem tad tā ir arī jārisina. Jāveicina sadarbība ne tikai starp skolām, bet starp visiem līmeniem. Cītādi sanāks kā ar Sorosa fonda - Latvija projektu "Atvērtā skola". viņi godīgi strādāja, lai nostiprinātu bilingvismu skolās, bet izrādījās, ka politiku mērķis bija cits. Varbūt tas ir utopisks, bet vajadzīga tomēr ir politiskās attieksmes maiņa. Sadarbībai jānotiek uz vienotu vērtību pamata, un no valsts puses ir vajadzīgs solis pretim.

Kaspars Zālītis, Eiropas Jaunatnes cilvēktiesību sadarbības tīkls: Mitīgu un politiku attieksmes sekas ir redzamas šobrīd, kad ir latviešu NVO - tur mēs neatradīsim daudz krievu jauniešu, tāpat kā arī nebūs daudz latviešu jauniešu, kuri darbosies krievu NVO. Es ierosinu, lai starp skolām, starp jauniešu NVO notiku ciešā sadarbība. Mēs daudz un diktī varam runāt par skolotājiem, bet jaunieši būs nākotnes skolotāji, un, ja paliks tas pats naids, kas pašlaik ir joti daudzos jauniešos, un, ja tas saglabāsies vēl 10 gadus, tad mēs varēsim par to pašu runāt arī pēc 20 gadiem.

Nina Labada, Rīgas 88. skolas direktore: Padomājiet, cik šajā laikā ir mainījušies ministri! Ar katru ministru nāk jauna politika. Neviens no vieniem nav turpinājis to, ko iešācis iepriekšējais. Un skolai jācieš, jāpilda lēmumi. Kur šajā diskusija ir IZM darbinieki? Gaida jaunu ministru. Man ir viens prieķiņš Kalsīša kungam. Vai mainīt ministrus jebkurā jomā, bet, ja biežas pārmaiņas notiek izglītībā, tas nav labi. Vajag padomāt par to, vai izglītības ministru nevar nozīmēt uz četriem gadiem. Joma tiešām ir Joti albildīja, un vajadzīgs normāls process. Kurš ir domājis par visu sistēmu kopumā? Mana skola ir viena no lielākajām valstī, mums vidējais skolotāju vecums ir 50 gadi. Kas notiks pēc 10 gadiem? Nav tā, ka nebūs skolotāju, kuri pasniedz krievu valodā – es zinu latviešu skolu, kur nav ķīmijas skolotāja! Tas pats ir arī bilingvālo izglītību. Reformai vajadzēja sagatavoties reāli un desmit gadus iepriekš zināt, ko mēs darīsim šodien, rīt, parit.

Es piekrītu Kasparam Zālītim – skolas sadalītas pēc valodas principa. Mūsu skola ir Pļavniekos, mums bija projekts kopā ar latviešu skolu, kas atrodas 500 metru attālumā. Žēl, ka agrāk nepazīnām viens otru – tagad esam Joti labi draugi. Pie tā, ka skolnieki ir sadalīti divās dažādās grupās, nedrīkst vainot ne skolotāju, ne direktori, kaut gan no politiķiem Joti bieži dzirdu – ja kas nav kārtībā, tad vairīgs direktors. Mums jāveic šīs darbs kopīgi.

Elīna Falkensteina, Rīgas ebreju vidusskola: Skolai jābūt lielākām izvēles iespējām – pašlaik skolas izvēlas, kurus prieķiņš pasniegt latviski, vadoties no resursiem un skolotāju valodas zināšanām, nevis "kā būtu labāk". Būtu Joti žēl pazaudēt labus skolotājus šīs situācijas dēļ.

Laimnesis Brūģis, Garkalnes pamatskolas direktors: Es esmu diplūsmu skolas direktors. Daži runāja, ka tas ir padomju sabiedrības pārpaliņums, bet, manuprāt, tas ir viens no modeļiem, kā var realizēt gan iesaistošu lēmumu pieņemšanu, gan dzīvē istenot bilingvālo izglītību. Mums ir ideāls variants - skolā puse skolnieku ir krievi un citu mazākumtautību pārstāvji un puse latviešu. Atslēgvārdi ir atklātība, uzticība un attieksme. Es šodien ieguvi klausījos un išti nesapratu, kur ir tā problēma. Ja visi ir galavi mācīties latviešu augstskolās, tad problēmas nav. Es domāju, ka jāsariež akcenti, jāsaprot, ko mēs gribam globāli sasniegt. Kafraim ir dota sava valsts, un Latvijā ir tāda situācija, ka jānovērš divkopienu sabiedrības veidošanās. Skolas jāveido bilingvālo sistēmu, preči jānāk gan vieniem, gan otriem. Pēc savas pieredzes es gribu teikt, ka sabiedrība nav naidīgi noskaņota. Es domāju, galvenais ir attieksme.

Pirmie pieci mēneši aizritējuši, kopš uzsākta izglītības reforma, kuras mērķis – ieguldīt darbu, kā investīciju nākotnei. Vai esam ieguvēji vai zaudētāji, to spriedīsim ilgtermiņā. Domājams, ka paši skolēni, tikai pēc gadiem sapratīs, ka iegūtā prakse, vairākās jomās pielietojot valsts valodu, noderēs gan mācoties tālāk, gan dzīvojot šeit, savā zemē – Latvijā.

Marija Golubeva, PROVIDUS vadošā pētniece: Mēs pašlaik runājam par atšķirīgām nostājām, bet kā būtu ar konkrētiem risinājumiem? Kādus konsultāciju mehānismus varētu izmantot, lai nākotnē visām ieinteresētām pusēm būtu izjūta, ka viņu viedoklis tika uzskaitīts? Kāda sadarbība lēmumu pieņemšanā ir iespējama visos līmeņos – no valsts politikas līdz skolas līmenim?

Dz. Ābiljs: Runāšu par to, ko darīt, lai iesaistītu sabiedrību un kā panākt, lai politiķi, pieņemot lēmumus, to uzsklausītu. Grību minēt dažus piemērus, jo divās Saeimās vadīju izglītības komisijas. Vispirms, pieņemot lēmumu, jācēsas to izdiskutēt ar izglītības sabiedrību, skolēniem, skolotājiem. Trīs piemēri: centralizēto eksāmenu ieviešana, skolēnu pārcelšana uz nākamo mācību gadu, skolu drīkst pabeigt ar divām nesekmīgām atzīmēm vidusskolā un ar trīm pamatskolā. Mēs, Tautas partijas izglītības komiteja, pirms lēmumu pieņemšanas tikāmēs ar desmitiem, varbūt simtiem skolotāju, lai izdiskutētu šos jautājumus. Ir viena lieta, kas aprūpina politiku diskusiju ar izglītības darbiniekiem – nav iespējams apkopot visus viedokļus. Es ieteiku krievu skolu pārstāvjiem aktivāk iesaistīties Latvijas Izglītības vadītāju asociācijā, kas ir visvairāk respektēta. Krievu skolu direktori tur nav sevišķi plaši tur pārstāvēti, līdz ar to, kad tiek nejems vērā šīs organizācijas viedoklis, krievu skolu uzskati par notiekošajiem procesiem nav.

Aleksandrs Krasnickis, Dialogi.lv: Vai jautājums nav tomēr par demokrātijas kvalitāti? 1. maijā ap 30 tūkstoši cilvēku izgāja ielās, lai protestētu pret reformu. Viena ceturtā daļa no pilsētēm pēdējās Saeimas vēlēšanās nobalsoja par PCTVL, kas ir pret reformu. Šeit ir jautājums: *How much is much enough?*

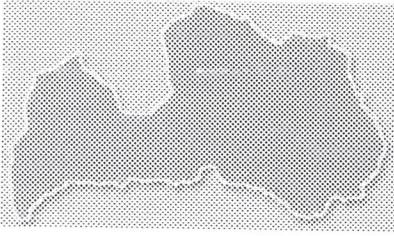
R. Marjaša: Žēl, ka konkrēti jautājumi par konstruktīviem risinājumiem pārvēršas vispārīgās sarunās par demokrātiju. Problema ir jārisina konstruktīvi - nevis politiskās retorikas līmeni, bet pilsoniskās sabiedrības līmeni. Pašu spēkiem jāveicina organizāciju sadarbība, jārisina problēma starp profesionālām organizācijām, u.t.t., jo ES nepalīdzēs risināt iekšējo problēmu.

V. Gluhovs: Es baidos, ka prieķiņš par aktivitātes veicināšanu skolas līmeni ir grūti realizējams. Mūsu skolā ir īpašs gadijums, labi izstrādāta mācību programma, līdz ar to nerodas problēmas ar apmācību latviešu valodā, bet kas notiek citās skolās? Es domāju, ka skolas darbinieki ir demoralizēti, un šajā gadījumā nevar no vieniem gaidīt aktīvu darbību. No politikas nekur nevar aiziet. Problemas ar izglītības likumu radās, jo to neapsprieda ar sabiedrību. Tagad mums apsolīja likumu par minoritāšu skolām, ar ko mēs varētu uzlabot situāciju. Vasārā bija tā: mēs šo likumu apsprendīsim, ielūgīsim minoritāšu pārstāvju, pastāv liels daudzums reģistrēto organizāciju, kuras varētu piesaistīt likuma apspriešanai. Bet kur tagad ir likums, apspriešana un tā grupa, kura taisījās šo likumu pieņemēj?

Bilingvālo izglītību krievu skolās kļuvusi par lamuvārdu. Pēc Liesmas Oses referāta es redzu: bija cilvēki, kuri godīgi gribēja ieviest skolās jaunu, varbūt progresīvu pieeju. Ar šādiem cilvēkiem mēs varētu nopietni runāt par problēmu risināšanu. Politikai lādās sarunās tikai traucē – arī šodien. Bēdīgi, ka tik bieži mainīs izglītības ministri. Man liekas, ka tieši zinātniski metodoloģijas centrs būtu tas mehānisms, kas varētu stabilizēt esošu situāciju izglītībā. Ja katrs lēmums, kas ir saistīts ar pārmājinām izglītībā, izietu caur šo centru, tad politiķi nevarētu pieņemt kardinālus lēmumus, vadoties tikai no savas partijas prioritātēm. Lai tagad vērtētu ieteikmi uz kvalitāti, ir nepieciešama starptautiska eksperīze, un tikai tad abas puses – atvainojiet, bet mums tagad ir puses – tai uzticētos.

Maya Upmane: Latvijas vecāku apvienība VISI: Šogad mūsu organizācija rīkoja diskusijas vīzīs rajonos, vaicājām vecākiem par problēmām. Problēmas, kas pastāv Rīgā, nav ne tuvu tām, kas pastāv lauku rajonos. Piekritu arī tam, ka jābūt pedagoģijas zinātnes institūtam, kas varētu izstrādāt jaunas programmas, organizēt kursos, risināt problēmas. Pietrūkst tiešas sarunas ar iedzīvotajiem, jāveicina cilvēku aktivitāte, skolas vecāku padomju atļīvību, kas varētu darboties, lai informētu vecākus, un jāveicina sadarbība starp vecākiem un skolu.

M. Golubeva: Man ir liels prieks, ka šodien, blakus neapmierinātības izpaušmēm, izskanēja arī vairākas konstruktīvas idejas par to, kā gan profesionāli, gan visa sabiedrība varētu turpmāk ietekmēt izglītības politikas rezultātu. Ir lietas, ko var ietekmēt, piemēram, popularizējot labo praksi vai veicinot vecāku padomju aktivitāti skolās. Es ceru, ka mēs varēsim turpināt arī sarunu par kopīgu mērķu noteikšanu izglītībā un lai šādi mērķi tiktu noteikti, piedaloties dažādām sabiedrības grupām. Nākamajās diskusijās mēs aicināsim jūs runāt par to, vai Latvijā notiek starpkultūru izglītību, vai daudzveidība ir atzīta vērtība mūsu izglītības sistēmā, un ko mēs varam panākt mazākumtautību un latviešu skolu sadarbības jomā.

PAR LATVIEŠU VALODAS STIPRUMU LATVIJĀ

Viens no sabiedrības integrācijas pamatbalstiem ir valsts valoda. Par to, cik latviešu valoda Latvijā ir stipra, cik lielā mērā tā šodien spēj vienot sabiedrību, spriež Mariama Koberidze, Rihards Berugs un Matiass Knolls. Mariama no Gruzijas uz Latviju pārcēlūsies pirms trim gadiem. Norvēģijas pilsonis Rihards Berugs un Vācijas pilsonis Matiass Knolls Latvijā nu jau ir vairāk nekā desmit gadus.

— Matias, jūs teicāt, ka Latvijā valodas ziņā jūtāties diskriminēts. Parasti šādi pazīojumi skan no tiem, kas sevi dēvē par krievvalodīgajiem.

M. Knolls: — Jā, es jūtos diskriminēts.

Tomēr, runājot par latviešu valodu, es pat negribētu lietot tādus jēdzienus kā valsts valoda.

— Kāpēc ne? Latviešu valoda taču ir valsts valoda, un ne visi sabiedrībā to pietiekami labi apzinājušies.

M. Knolls: — Latviešu valoda — tā ir valoda, kurā jārunā Latvijā, un vairāk te neko nevajadzētu piebilst. Tas taču ir pilnīgi dabiski, ka Latvijā sabiedrības kopīgajai valodai ir jābūt latviešu, tāpat kā Vācijā — vācu, Norvēģijā — norvēgu...

Bet jūs uzsverat — «valsts valoda», un tas jau vien norāda, ka valodas jomā kaut kas nav kārtībā.

Latviešu valodu es iemācījos pašmācības ceļā, dzīvojot Latvijā. Tomēr katru dienu Rīgas ielās, veikalos vai iestādēs man nākas saskarties ar to, ka, runājot latviski, mani kāds nesaprot, ka atbild citā valodā, kas acīmredzot šim cilvēkiem ir dzīmtā. Tad arī es pāreju uz savu dzīmo valodu — vācu. Mani sarunu biedri nedaudz apstulbst, un tā mēs šķirames. Jo mēs nevaram saprasties — mēs abi neesam Latvijā.

— Kā jūs to izjūtat?

M. Knolls: — Piemēram, biju nolēmis iemācīties nirt ar akvalangu. Firms priekšniekam, kurš piedāvā nodarbinābas, apvainojas par nodarbinu laiku un izmaksām. Viņš man kaut ko atbildēja krieviski.

Kad arī es pārgāju uz savu dzīmo vācu valodu, viņš plātīja rokas: «*Net, net!*» («Nē, nē!» — krievu val.) Tad tulka lomu uzņēmās kāda firmas darbiniece. Bet kāda jēga tulcot, ja es šādam cilvēkam savus 170 latus negribu do! Tad labāk braukšu desmit kilometrus tālāk un maksāšu tam, kas svin Jaungadu pēc Latvijas, nevis Maskavas laika.

Vēl viens piemērs. Lāčplēša ielā autostāvvietas apsargam es līdzu paskaidrojumus par jauna tipa automātu un saņēmu atbildi krieviski. Tad savu jautājumu uzdevu vāciski. Bet redzu, ka nelīdz... Un nu angļiski teicu: «O, jūs esat tūrists, laikam pirmo reizi Latvijā! No kurienes jūs esat?» Apsargs izskatījās visai apjucis...

Runāju es ar smaidu. Bet dzīji sirdi esmu ārkārtīgi sarūgtināts.

R. Berugs: — Krievu valodu es protu labi. Kad ierados Latvijā, es izvēlējos savu politiku, kā iemācīties latviešu valodu. Pats sev aizliezu trīs mēnešus runāt krieviski. Neuzskatu, ka, runājot konsekventi latviski, būtu izjūlis pret sevi kādu īpaši negatīvu attieksmi, taču valodas barjeras dēļ man bieži vien nevarēja kaut ko pārdot — preces, taksometra pakalpojumus —, ja mani neapkalpoja latviski. Ziniet, kopš šā laika es visai reti runāju krieviski. Pēdējos gados es jūtu nedaudz atviegloju attieksmi pret jautājumu, kuru valodu izmantojat saziņā. Tāpēc es vairs neizjūtu tik aks diskomfortu, ja kāds mani uzrunā krieviski. Atbildu latviski, un pavismi reti ir gadījumi, kad redzams: cilvēks latviešu valodu galīgi nesaprot. Ja situācija ir tāda vai ja mans sarunas biedrs ir krietiņi gados, tad man nav iekšēju grūtību pāriet uz krievu valodu.

Nemot vērā to, kas vēsturiski noticis Latvijā, ne visi jūtas gaidīti un vēlamī šajā valstī. Lai palīdzētu latviešu valodai nostiprināties, manuprāt, svarīgi ir cilvēkos veidot pozitīvu attieksmi pret latviešu valodu. Tas ir daudz efektīvāk nekā piespiest cilvēkus runāt latviski.

M. Koberidze: — Es nāku no jauktās ģimenes: mans tēvs ir gruzīns, māte — latviete. Mūsu ģimene uz Gruziju pārcēlās, kad man bija seši gadi. Pirms tam mēs dzīvojām Latvijā, es runāju latviski. Taču Gruzijā latviski sarunājos tikai mājās, ar māti. Pārsvarā gan ģimenē runājām gruziniski. Tā latviešu valoda pamazām aizmirsās.

Var teikt, ka latviešu valodu atkal sāku apgūt vietējās latviešu biedrības svētdienas skolā. Interesanti, ka daudzi latviešu vārdi it kā paši atausa atmījā. Tomēr mana latviešu valoda vēl nebija tik spēcīga, kā es būtu vēlējusies.

Pirms trim gadiem albraucām uz Latviju un bija jāsāk runāt latviski. Lai noliktu valodas atestācijas eksāmenu un iegūtu atbilstošu latviešu valodas kategoriju darbam, mācījos latviešu valodas kursos, uz kuriem mani nosūtīja Repatriācijas centrs. Daudz mācībās palīdzēja arī mamma.

Nevar teikt, ka latviešu valodas mācīšanās man būtu sagādājusi lielas grūtības. Manam brālim, kuram tagad ir 16 gadi, valodas ziņā gāja grūtāk: kad pārcēlāmies uz Latviju, viņš latviski praktiski nerunāja.

Latvijas lielākajās pilsētās krievu valoda skan visai plaši. Krievu valodu skolā mācījos no pirmās klases un sapratu, ko man saka, bet man nebija tik liela vārdu krājuma, lai krieviski brīvi sarunātos.

Krievu valodu es iemācījos Latvijā... Es strādāju kafejnīcā un darbā apkārt pārsvarā ir krievi, klientu vidū daudzi ir krievi un — gribi negribi — jārunā krieviski.

Ir daudz krievu, kuri demonstratīvi nevēlas runāt latviski. Piemēram, pārdevējs principa pēc neatbildēs latviski: «Es nesaproto.»

Bet man, latvieši, darbā ar klientiem, kas «nesaproto» latviešu valodu, jārunā krieviski! Ja atbildu latviski, viņi taisa skandālu. Viņi «nesaproto» vai negrib saprast: kāpēc man, latvieši, kas pirms pāris gadiem pārcēlūsies uz Latviju, jāprot krieviski, bet viņi, kas dzīvo te visu mūžu, var atlauties nesaprostu latviski?

M. Knolls: — Es krievu valodu tiešām neprotu. Jā, apkārt tā skan, man ir gaiša galva, un es to pavisam ļoti varētu apgūt. Bet es negribu. Es to uzskatu par kaitīgu šajā situācijā šajā valstī.

Man ir svarīgi uzsvērt, ka es tiesām nerunāju krieviski. Man var visādās riebekļibas pateikt tieši sejā, bet man kā pīlei ūdens: es no tā visa neko nesaprostu. Es tikai smaidu. Tāda ir mana pozīcija.

Pie tās esmu nonācis ne tikai latviešu, bet arī ārzemju latviešu dēļ, kas pārcēlūsies uz dzīvi savā dzīmtenē, kā arī ārzemnieku dēļ, kas albraucīsi uz Latviju. Ar latviešu valodu šajā valstī ir jāpieliek! Ja dzīvošu Igaunijā, tad runāšu igauņiski, ja nonāksu džungļos, tad arī iemācīšos vietējo valodu. Ja kādā zemē paliec ilgāk par mēnesi, tad tās valoda vienkārši ir jāiemācās.

Šāba sakāve?

— Protesti pret skolu reformu vērsti arī pret valsts valodu.

R. Berugs: — Paldies Dievam, krievvalodīgā sabiedrība nav vienota šajā jautājumā!

Lasot krievu avīzes — «Čas», «Telegraf», «Vesti segodnja» —, man radies iespāids, ka tie, kuri visvairāk strādāja, lai šāba aktivitātes izdots, tagad atzīst, ka cietuši sakāvi. Viņi neiegūva tik lielu krievu jauniešu un viņu vecāku atsaucību, uz kādu bija cerējusi. Viņi neiegūva tautas mandātu, ko varētu izmantot savā politiskajās spēlēs.

Pieliekami daudzi krievvalodīgie saprot, ka noteiktas organizācijas ar viņiem manipulē, un nevar teikt, ka krieviskā sabiedrība kopumā pakļautos šāba spiedienam.

Arī šodien Krievijas Federācija turpina veidot politiku, kas neveicina, lai krievvalodīgie, kas dzīvo Latvijā, iemācītos latviešu valodu un veidotu pozitīvu attieksmi pret latviešu valodu un Latviju. Gluži otrādi, turpinās manipulācijas ar zināmu Latvijas krievu daļu, kuri pat īsti nesaproto, kā un kas šajā valstī noteikti.

Aptuveni pirms pusgada norvēģu grupa, kas dzīvo Spānijā, bija izrādījusi visai negatīvu attieksmi pret spāņu valodu, tāpat spāņu skolās bija problēmas ar norvēģu bērnu integrāciju. Tad Norvēģijas valdības nostāja bija ļoti kategoriska un skaista: norvēģiem ir labāk jāintegrejas, labāk jāiemācās spāņu valoda un nav ko nākt ar šādam sūdzībām pie Norvēģijas valdības!

Man šķiet, līdzīgi signāli un attieksme no Krievijas Federācijas valdības puses daudz vairāk palīdzētu krieviem Latvijā kļūt par pilnīgumu Latvijas sabiedrības sastāvdalā.

Bet, manuprāt, jāpāriet vismaz desmit gadiem, lai uz līdzīgu Krievijas valdības attieksmi varētu sākt cerēt.

Izvērtēt pagātni

M. Knolls: — Nesen dzirdēju stāstu no universitātes dzives. Sešas studentes — trīs latvietes un trīs krievietes — kopīgi gatavojušās referātu par valodas situāciju Latvijā. Darbā bijis jāpieskaras arī Latvijas okupācijai. Un tās irīs Latvijas krievietes, devīnpadsmitgadīgās meitenes, kas visu mūžu dzīvojušas

Latvijā un tekoši runā latviešu valodā, pret vārdu «okupācija» iebildušas. Jo vijas, lūk, vēstures stundās «iemācījusās», ka Latvija bijusi nevis okupēta, bet anektēta. Meitenes tikko kā beigušas vidusskolu... Tātad neatkarīgās Latvijas skolas bērniem joprojām iepoļē nievājošu attieksmi pret Latvijas valsti!

R. Berugs: — Tik bagātīgi kā Latvijā arī Skandināvijā valsts nefinansē skolas mazākumtautību valodā. Bet, piemēram, Norvēģijā izveidota sistēma, kas mazākumtautību skolēniem valsts skolās jauj individuāli vai grupās apgūt dzīmto valodu. Piemēram, skolēnam no Latvijas ir tiesības skolas vadībai līgt iespēju dažas stundas nedēļā apgūt latviešu valodu.

Bet Norvēģijā nav, protams, tā Latvijā, kur valsts uztur sākotnējo izglītību daudzās valodās. Tas, manuprāt, arī var kavēt un bremzēt integrāciju. Neesmu pārliecīnāts, ka vienmēr ir tik gudri uzturēt spēkā sistēmu, kurā jau ar pirmo klasi bērnus dala pēc valodas pazīmes. Manuprāt, visa izglītības sistēma jāveido latviešu valodā un, lai jautu bērniem labāk apgūt dzīmto valodu, jā piedāvā papildus dažas stundas nedēļā viju mātēs valodas apguvei. Tas no valsts puses būtu labvēlīgs žests. Varbūt tas vairāk veicinātu integrāciju.

— **Pār izglītības ministri Inu Druviete gāzās krievu avīzēsievu straume par to, ka viņa uzdrošinās kā amatpersona runāt tikai latviski. Vai, jūsuprāt, tas nav skaidrs signāls par valodas situāciju Latvijā?**

R. Berugs: — Manuprāt, Druvetes kundzes pozīcija ir pareiza. Daži uzskata, ka viņa reizēm atstāj nedaudz augstprātīgu iespādu. Ir svarīgi, lai ministrs būtu ar mugurkauli. Un Ina Druviete tāda ir, viņa savā jomā ir kompetenta.

Helēna Demakova Kultūras ministrijā pārveidoja par spēku ministriju, jācer, ka Ina Druviete par spēku iestādi spēs pārvērst Izglītības ministrijā. Un tieši spēkā valodu labāk nekā citu saprot tie, kas pakļaujas manipulācijām no Krievijas valdības puses.

M. Knolls: — Runājot par skolu streikiem, mums uz brīdi jāiedomājas, kā tas izskatās no «tās otras puses».

Kāpēc pret latviešu valodu protestē ne tikai vadoņi un fīreni tajā šābā, bet arī noteikti krievu skolēni un viņu vecāki? Kā viņi izjūt Latviju un latviešu valodu?

M. Koberidze: — Tas taču ir pašsaprotami: ja tu dzīvo Latvijā, tad vismaz labā sarunvalodas līmeni latviešu valoda ir jāzina!

M. Knolls: — Tur jau ir tas akīs — šie cilvēki nedzīvo Latvijā! Viņi ar savu izjūtu dzīvo kādā citā valstī, kurai nav pat nosaukuma. Viņiem acīmredzot šķiet, ka latvieši nākuši pie teikšanas kādas kļūdas vai nodevības dēļ.

R. Berugs: — Tomēr cilvēku, kas tā domā, kļūst arvien mazāk. Naturalizācijas tempos pieaug, tas liecina, ka cilvēki kopumā grib bautīt tās priekšrocības, ko dod Latvijas un Eiropas Savienības pilsonība. Tā ka pamazām viiss nostājas savās vietas.

Krievijas Federācija ir Padomju Savienības juridiskā mantiniece un tās valdībai jāuzņemas atbildība par to, kas vēsturiski Latvijā noticis. Kamēr Krievija neatzīs okupācijas faktu, nedomāju, ka Latvijā jekad pilnīgi normalizēs attiecības starp latviešiem un krieviem.

Es nāku no Norvēģijas, Matiass nāk no Vācijas. Vācija savulaik okupēja Norvēģiju, bet man nav nekādu nelabvēlīgu izjūtas pret Matiisu. Bet ja pēckara Vācijā nebūtu noticis morālās šķīstīšanās process? Tad es nevaru prognozēt, vai starp mums abiem šodien būtu tik labas attiecības. Varbūt attiecības būtu līdzīgas tām, kādās bija starp mūsu vecākiem pēckara laikā.

M. Knolls: — Gan nacisms, gan boļševisms bija noziedzīgi režīmi. Vācija savu vaimu atzinusi. Krievija kļūsē. Un tas pilnībā sašķībē pasaules kopainū! Es negaidītu no Krievijas Federācijas atvainošanos tieši Latvijai, bet gan atzinu, ka Padomju Savienībā pastāvēja cilvēku nicinošs režīms, kurā cieta pirmās kārtām krievu tauta un visas pakļauības tautas. Ka valsts tika būvēta uz cilvēku ekspluatāšanas, paverdzināšanas un masveida nonāvēšanas pamata, ka pastāvēja vergu nometņu ekonomika.

**Sagatavots ar
Sabiedrības Integrācijas Fonda
atbalstu.
Fonds nav atbildīgs par raksta saturu,
viedokliem un priekšlikumiem.**

Ināra Mūrniece, «Latvijas Avīze»
Trešdiena, 22. decembris (2004) 00:02

Cienījamie Sedas pilsētas iedzīvotāji!

Vairākkārt esmu uzrunājusi Jūs ar avīzites starpniecību, bet lielākoties tas bijis svētku priekšvakarā. Šodien pienācis laiks, kad situācija pilsētā ir līdz neiespējamam nokaītēta – iki dienu domē, skolā, uz ielas, sabiedriskās vietās nākas uzsklausīt līdz 30 cilvēkus, kurus satrauc viens un tas pats jautājums: - Kas ar mums būs? Kas notiks ar pilsētu? Kur ejam? Kam ticēt?

Jādzird sekojoši jautājumi, atbildes, apgalvojumi: - "Esnu visos laikos maksājusi – *Pamusam*, *Sedas Siltumam*, un vai nepalikšu mulķos otro reizi, zinot, ka mans kaimiņš visu laiku atlāvies "skaiti dzīvot", neatsakot sev nekā, bet es un man līdzīgie, godprātīgie maksātāji visu laiku bijām viņa un pārējo nemaksātāji sponsori".

Patiesībā pateicoties mums – kārtīgiem maksātājiem darbojās katlu māja un mēs saņēmām siltumu, ūdeni, izmantojām tualetes, uz mežu nebija jāskrien (piedodiet!), tas viss nozīmē, ka mēs sponsorejām nemaksātājus, neviens viņiem nelika pārcelties uz aukstiem dzīvokļiem bez labvēlībām. Viņi pastāvīgi dzīvo uz kredīta, pateicoties mums, regulārajiem komunālo pakalpojumu maksātājiem. Vēl vairāk, viņi nekaunas, darba vietās, tīrgus laukumā, uz ielām, pagalmos, meklē iespēju pateikt: "Mulķi, ka maksājat! Jums neviens neliek maksāt. Bet es gan nemaksāju un nemaksāšu!"

Cienījamie mani, apzinīgie, cik ļoti es vēlētos stāvēt Jūsu pusē un pievienoties Jūsu pareizi teiktajiem vārdiem. Bet es nedrīkstu, man jābūt stiprākai, kaut arī man ne vienmēr izdodas savaldīties, kad jāizskaidro situācija apmeklētājiem, piedodiet par to. Un šodien varu teikt: - Paldies Dievam, ka vairums iedzīvotāju ir apzinīgi un liels PALDIES Jums par to, jo tikai uz Jūsu apzinīgumu vēl pilsēta turas un elpo, jo Jūs esat cilvēki ar sirdsapziņu, kura neļauj Jums naktīs gulēt, ja Jums ir nemaksāti parādi. Ziniet, pat Bibelē ir teikts: - Dzīvot uz parāda ir grēks. Nemokiet sevi, vēlreiz liels paldies jums, ka maksājat līdz šim un palīdzat pilsētai dzīvot.

Par tiem kas nemaksā. Ir divu kategoriju nemaksātāji. Vieni, kas nevar (vai var īslaicīgi), tādēļ, ka saslimuši, nepieciešama negaidīta operācija un tādēļ centīsies samaksāt tuvāko mēnešu laikā. Tādus var saprast. Viņi bieži atrāk, atvainojas par maksātnespēju, apsolot, ka vasarā parādu dzēsīs. Pamatā tie ir jau vecāki ļaudis. Bet ir otra kategorija nemaksātāju, tie ir tiešām nekauniņie. Paskatoties uz viņiem, nekādu trūkumu nerēdz – izskatās labi ģērbi, labi iekārtoti dzīvokļi, dzīvokļi tiek remontēti, ar mašīnām vizinās, veikalos pērk visu, ko sirds vēlas, bet

n e m a k s ā par komunālajiem pakalpojumiem. Es tādus cilvēkus nespēju saprast un nevaru cienīt.

Mēs domes deputāti un darbinieki, darām visu iespējamo, lai normalizētu situāciju pilsētā. Jā arī mums tagad nav viegli. Lielo parādu dēļ -parādnieki ir tieši iedzīvotāji, parāds SIA "Sedas Siltums" 5 gadu pastāvēšanas laikā sastāda 120 000 latus, SIA "Sedas Siltums" ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedumu ir atzīta par maksātnespējigu, un ir apstiprināts maksātnespējas procesa administrators – Marta Zeile (dzīvo Rīgā). Sakarā ar iepriekšminēto bijām spiesti izdarīt sekojošu reorganizāciju:

➤ Atdalīt siltuma rāšanas un ūdenspadeves saimniecību, kas nodrošinās pakalpojumu nogādāšanai līdz ēkām. Par to atbildēs a/s "SES Baltia" (direktors Juris Zēbergs), viņu birojs atrodas Zaļā ielā 9.

➤ Izveidot Sedas pilsētas domes Komunālo nodaļu, kas nodrošinās remontus ēkās, tajā skaitā jumtiem, balkoniem, durvīm, logiem. Tāpat gādās par atkritumu izvešanu, pilsētas sakopšanu u.c. Komunālās nodaļas vadītājs ir Māris Lapīņš (dzīvo Valkā), kurš agrāk ir strādājis līdzīgos amatos un ir pieredzējis darbinieks.

Kas attiecas uz parādiem. Ir tāda paruna: "Smejas tas, kas smejas pēdējais". Lai viji smejas par mums – maksātājiem. Ja viņiem nav kauna skaftīties saviem, kaimiņiem, draugiem pat radiniekiem acīs par to, ka bankrotējis "Pamus", SIA "Sedas Siltums" – un tas pateicoties arī viņiem, pienāks arī atmaksas stunda.

Šobrīd domē notiek aktīvs darbs ar juristiem, tiek gatavoti dokumenti, noslēgts "Cesijas līgums", kas dod tiesības pārpirkt iedzīvotāju parādus tieši domei, nevis kādai trešai personai, lai neatkārtotu "Pamusa" "parādu piedziņas" likteni un mēs darīsim visu, lai šis līgums būtu spēkā. Tiks iedarbināti visi iespējamie un neiespējamie mehānismi parādu piedziņai. Būs speciāls cilvēks, kas nodarbosis tikai ar tiesvedības lietām, nemaksātāju dzīvokļu atbrīvošanu un pārvietošanu uz nelabiekārtotiem komunāliem dzīvokļiem – ģimenei 1 istaba, kopēja virtuve, kopā pa divām, trīs ģimēnēm. Juridiskās tiesības tādam solim pašvaldībai ir. Kādreiz mēs no tādiem dzīvokļiem pārvācamies uz atsevišķiem katrai ģimenei, tikai toreiz komunālie dzīvokļi atšķirās ar to, ka tajos bija visas ērtības, tagad tā nebūs.

13.janvārī mēs – es, mans vietnieks Z.Dreimanis, izpilddirektors M.Ojapervs, galvenā grāmatvede I.Skrastiņa un komunālās nodaļas vadītājs M.Lapīņš devāmies uz Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministriju uz tikšanos ar ministru M.Kučinsku kungu, viņa padomniekiem un juristiem, kuri mums veltīja stundu, lai uzsklausītu mūsu problēmas. Galvenie jautājumi par kuriem runājām bija – pilsētas siltumapgāde, ūdensapgāde, naudas lietas (kā šajos apstākļos atmaksāt stabilizācijas kreditu), iespējas uz jauniem kreditiņiem katlu mājai vai arī dažām nelielām katlu mājām u.c. jautājumi. Sarunas rezultātā M.Kučinska k-gs atsūtīja pie mums uz Sedu savu komandu, sastāvā – Pašvaldību pārraudzības departamenta direktora vietniece Dzintra Muzikante, kā arī divi juristi. Viņu slēdziens pēc sarunas jau Sedā: - "Stāvoklis tiešām smags, bet, ka tik smags mēs pat nespējām iedomāties."

Cienījamie iedzīvotāji, lai kā mēs arī negrieztos pēc palīdzības gan Finansu ministrijā, gan Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijā, rakstītu projektus, tiktos ar inženieriem - zinātniekiem, kas šodien izstrādā aprēķinus par to, kādu siltumapgādes variantu izvēlēties nākotnē, turpinām sarunas ar "Latvenergo", a/s "Seda" (par kūdru), mēs visi saprotam, ka viss atduras pret naudu, finansēm. Grūti pateikt vai mums dos jaunu kredītu katlu mājai un attīrīšanas iekārtām. Kāpēc? Kredīti ir jāatlīdzīs. Cik gadu laikā mēs varam atmaksāt Ls 500 000, kuri mums būtu nepieciešami jaunas katlu mājas ceļniecībai. Protams, valdība, redzot, ka mēs slikti maksājam par komunālajiem pakalpojumiem, mums aizdevumu var nedot.

Šodien strādāt ir patiešām grūti, jautājumi smagi, tie nerisinās vienā dienā. Visam pa virsu klaigas, asaras, emocijas. "Vairāk nemaksāšu, negribu, ka par mani smejas", – šādi vārdi jādzird pastāvīgi.

Cienījamie, sedēnieši! Vēršos pie visiem, kam rūp pilsētas nākotne, kas vēlas lai pilsēta normāli dzīvo un strādā, mācās, audzina bērnus, visiem, kam pilsētas nākotne kaut nedaudz interesē, – **līdzu maksājiet par komunālajiem pakalpojumiem!** Maksājiet un neklausiet nevienu "pagalma demagogu" Mēs esam bijuši apzinīgi un tādi paliksim. Godīgi skatīsimies acīs tuviniekiem, kaimiņiem, jo nebūsim nevienam neko parādā. Neskaņīsimies uz citiem. Šodien katrs atbild tikai par sevi, katrs dzīvo ar savu sirdsapziņu, neskatošies ko kāds teicis. Vēlreiz paldies maksātājiem, jo tikai pateicoties regulāriem maksājumiem ir iegādāta elektrība, kūdra u.c.maksājumi.

Vēršos arī pie Jums, parādnieki! Nesiet uz pilsētas domes kasi naudu par parādiem un tekošiem maksājumiem, ja Jums kaut mazliet ir svarīga pilsētas nākotne, kurā esat piedzīmuši, izauguši un audzināt savus bērnus. Mūsu pilsēta ir pacietīga. Šodien mēs vēl tikai līdzam – "Samaksājiet!. Pienāks laiks, kad dzīvot kļūs pavism neiespējami. Ir taču kāda pilīte sirdsapziņas, kas palikusi pret sevi, pret dēlu vai meitu, pret māti. Vai Jums ir patīkami apzināties, ka katru mēnesi aprēķina lapiņa Jūsu uzvārdam preti uzrāda parādu? Sargājet savu uzvārda labo slavu! Jā, nāksies kādu laiku sajozt ciešāk siksni, padzīvot pietīcīgāk, bet kādreiz ir jānorēķinās par to, ka ilgi esat dzīvojuši uz kredītu.

Nedaudz par tiem 10 latiem, kurus dome, kā pateicības apliecinājumu par godprātīgu pakalpojumu apmaksu, piešķira pensionāriem. Tie tika iemaksāti SIA "Sedas Siltums" kasē. Vienkāršāk sakot, administratore šo summu "arestēja" un vairāki šo dāvanu nesajēma. Cienījamie pensionāri, nekrītiet lielā panikā. Mēs strādājam ar administratori un, ja nesajēmāt šo dāvanu decembrī, sajemsiet februārī vai martā. Vēl vairāk - domes sēdē vēl apstiprinās papildus sarakstus ar iedzīvotājiem, kam, to vai citu iemeslu dēļ, šie 10 lati netika piešķirti pirmajā reizē. Darbs turpinās. Mēs strādājam, kļūdāmies, cenšamies savas kļūdas labot un turpmāk nepieļaut. Tikai līdzam Jūsu pacietību un laiku. Kad noskaidrosies vairāki būtiski jautājumi par pilsētas nākotni, tad sasauksim iedzīvotāju sapulci, bet pašlaik vēl ir daudz neskaidrību.

Un vēl daži līgumi. Kad atrākat maksāt naudu pie kases, tad līdzu savaldiet emocijas, ne jau kasieris ir vainīgs pie dažādām problēmām. Arī vijai visu dienu jācenšas būt precīzai, darbs ar skaitļiem un naudu. Cienīsim vijas darbu. No nākamā mēneša atsāksim rakstīt uz aprēķina lapiņas otrās pušes parāda summas, jo **parādi nevienam netiks norakstīti!**

Pirmais 24.janvārī notiks svinīga izremontētā pasta nodaļas atklāšana. Redziet, vēl viens pilsētā esošs stūrītis ieguvis jaunu veidolu – gaišas krāsas, jaunas mēbeles. Uzvedīsimies jaunajās telpās korekti, atstāsim visas emocijas uz sliekšņa, lai pasta darbinieki mierīgi, bez kļūdām varētu Jūs apkalpot.

Raksts izdevies pagarš un varbūt pārāk emocionāls, bet to visu man gribējās jums pateikt. **Ceru uz Jūsu sapratni!**

Jūsu Lidija Soldatenkova

(Начало на странице 1)

➤ есть категория, действительно, бессовестных людей, которые вообще забыли дорогу в кассу: и выглядят они хорошо, и в доме вся обстановка, и ремонты делают, и на машинах катаются (а бензин ведь дорогой), и в магазине берут все , что душа желает, но не платят. Таких я понять не могу и не хочу.

➤ Мы, работники думы, депутаты, делаем сейчас все возможное, чтобы нормализовать обстановку в городе. И нам сейчас тоже нелегко. Из-за больших долгов (а они составили за 5 лет существования «Седас Силтумс» 120000 латов). «Седас Силтумс» признан решением Видземского окружного суда неплатежеспособным и утвердил в качестве его администратора Маргу Зейле (проживает в г.:

➤ отдалили «хозяйство» по выработке и подаче тепла и воды, которое ответственно за подачу до домов. За все это будет отвечать а/о «СЕС Балтия» (директор Юрий Зеберг), его бюро находится по адресу – ул.Заля 9.

➤ организовали коммунальное хозяйство при городской думе, которое будет производить все текущие и капитальные ремонты в доме, включая крыши, балконы, двери, окна, а также работы по сбору и вывозу мусора, уборке территории по городу, сбор платежей за коммунальные услуги и т.д. Руководителем данного хозяйства является Марис Лапиньш (проживает в г.Валка), ранее работал в подобных хозяйствах и имеет опыт.

Что касается долгов. Есть такая поговорка: «Смеется тот, кто смеется последний». Пусть «они» смеются над нами, плательщиками. Им сегодня не стыдно смотреть односельчанам в глаза, а ведь они многие помогли обанкротиться «Памусу» и «Седас Силтумс». Придет же час расплаты. Мы сегодня активно работаем с юристами, готовим пакеты документов, заключили так называемый «cesijas» договор, который даст право перекупить долги именно городской думе, а не какому – то другому лицу, чтобы не повторить судьбу «сбора долгов» в Памусе. И мы сделаем все, чтобы этот договор был в силе. И тогда мы используем все возможные и невозможные механизмы по взиманию долгов, и будем вынуждены принять на работу человека, который будет заниматься судебными тяжбами, сбором долгов и переселением неплатильщиков в дома без удобств. Я вижу так: для каждой такой семьи только одна комната и общая кухня для двух- трех семей. Юридическое право на такое действие у думы есть. Мы когда-то уходили с таких коммунальных квартир, но они, в отличие от сегодняшних, были с удобствами.

Скажу более, 13 января мы - я, мой заместитель г-н З.Дрейманис, исполнительный директор М.Ояперв, главный бухгалтер И.Скрастиня и

руководитель ком. хозяйства М.Лапиньш - были в Министерстве по региональному развитию и по делам самоуправлений у г-на М.Кучинского, его главного советника и двух его юристов, которые выслушали в течение часа наши проблемы города. Цель нашего приезда – теплоизнажжение, вода, дальнейшая судьба города, ход нашей стабилизации сегодня, есть ли возможность получения кредитов на новую котельную или несколько маленьких котелен и многие другие вопросы. В итоге г-н Кучинский командировал свою рабочую группу к нам 18 января, в составе которой была и заместитель директора Департамента по вопросам стабилизации г-жа Даунтра Музиканте. В заключение мы услышали: « Ситуация очень тяжелая, но что она настолько тяжелая, мы даже себе и представить не могли! » И даже эти высокопоставленные лица не могли нам подсказать выход из сложившейся ситуации, попросили время подумать.

Уважаемые односельчане, как бы мы не обращались за помощью в Министерство финансов ЛР, в Министерство регионального развития, писали проекты, в тот же день в Риге встретились с известным в Латвии инженером-ученым, который спроектировал уже не одну котельную, и при нас попытался сделать кое-какие расчеты, чтобы понять нашу ситуацию, но все упирается в деньги, и деньги немалые. Дадут ли нам кредиты на строительство новой котельной и новых очистных сооружений – трудно сказать. Почему? Кредиты надо возвращать. За сколько лет мы можем вернуть полмиллиона, которые нам нужны на строительство новой теплостанции. Конечно, правительство, увидев картину, как мы крайне плохо платим за коммунальные услуги, может в таких деньгах нам отказать.

Сегодня очень трудно работать, проблемы очень тяжелые, они не решаются в одночасье и за один день. Нужно время, спокойствие и умные головы. Эмоции тут не помощники. И конечно же, крики и слезы, и эти обидные «не буду больше платить, не хочу оставаться опять в «дураках»! - ни к чему.

Я обращаюсь к Вам, уважаемые жители! Всем, кто болеет за судьбу нашего маленького городка, всем, кто хочет, чтобы мы могли здесь нормально жить и работать, растить, воспитывать и учить наших детей, всем, кто хоть немного неравнодушен к будущему города, пожалуйста, платите! Не слушайте никого на задворках! Мы были сознательными и останемся ими, ведь мы можем честно и прямо смотреть в глаза своим близким людям в семье, друзьям, соседям, односельчанам. Не смотрите на других. Сегодня каждый пусть отвечает сам за себя, ибо жить в ладу (в мире) со своей совестью- это поглавней того, что кто-то где-то что-то сказал. Еще раз низкий поклон тем, кто понимал значимость своевременных платежей за услуги, ибо это и получение электроэнергии, и покупка торфа, и др. затраты, без которых город никак бы не смог существовать.

И все же я обращаюсь и к Вам, кто не платил и не платит: «Принесите, пожалуйста, деньги, начинайте платить уже сегодня, если вам дорого продолжение жизни города, если вы хоть немножко переживаете за

его будущее, где вы родились, где вы выучились, где вы растите своих детей. Мы показываем пример молодому поколению, на нас смотрят наши дети, и мы несем за это ответственность. Наш народ очень терпелив. Они сегодня пока просят Вас корректно: «Заплатите! ». А ведь придет такое время, когда оставаться жить здесь в городе будет просто невыносимо. Есть же какая-то канелька совести перед самим собой, перед сыном, перед дочерью, перед своей матерью, перед своей семьей в конце концов. Неужели Вам приятно, что Вашу фамилию печатают из месяца в месяц на расчетном листке в списке должников дома? Дорожите своей фамилией, своей семьей, своей честью! Да, придется подвязать на какое-то время потуже пояса, поскромнее пожить, но когда-то надо начинать платить за то, что жили столько лет в кредит.

Пара слов о тех 10 латах, которые дума в знак благодарности перечислила всем сознательным пенсионерам. Они перечислены в кассу Седас Силтумс. Администратор, проще будет сказать, «арестовал» эту кассу, и многие не получили этот подарок. У пенсионеры, не паникуйте, пожалуйста, мы ведем переговоры с администратором, очень верим, что эти деньги нам вернут. Кто не получил эти деньги в декабре, получат их в феврале-марте. Более того, на думе будет утвержден дополнительно список пенсионеров, которых по тем или иным причинам пропустили в декабре, их 12. Так что мы исправляемся, мы работаем, мы стараемся Вас услышать и понять. Нужно только немного терпения и времени. Когда у нас будет какая-то ясность разрешения проблемных вопросов, мы выйдем на общегородское собрание, а сейчас у нас у самих много разных работ, которые связаны с решением создавшихся проблем.

И еще несколько просьб:

Вы приходите платить в кассу, сдерживайте, пожалуйста, Ваши эмоции, кассир не виноват, и кассиру надо работать целый день с цифрами, с деньгами. Будем уважать ее труд! Списки неплатильщиков на обратной стороне расчетного листа мы возобновим со следующего месяца.

В понедельник, 24 января, будет торжественное открытие ПОЧТЫ с красивым ремонтом, с новой мебелью. Вот видите, еще одно приятное событие! Будем вести себя культурно, оставим все свои отрицательные эмоции за порогом, чтобы работники почты могли нас обслуживать в типине и без ошибок.

Статья получилась слишком болезнай. Я хотела как-то разъяснить сложившуюся ситуацию в городе, кого-то поблагодарить, а до чьей-то сознательности и добродорядочности «достучаться», потому что некоторые просто забыли, что это такое и что эти качества, несмотря ни на какие времена, ценились веками.

Очень надеюсь на Ваше понимание. Спасибо!

Все еще Ваша Лидия Яновна

DZIMTAI SKOLAI

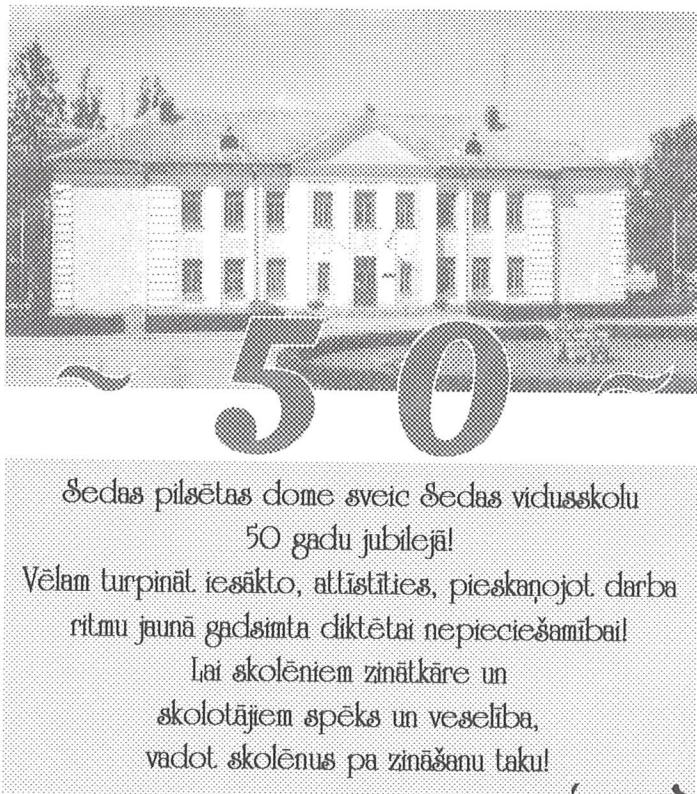
Ne brīdi laiks, kas plaukstās neapstājas,
Un neapstājas kļavu, bērzu laiks,
Un pirmā skola, pirmā skolotāja
Ir gaismas stars, kas jau aiz
mežiem plaiksn.

Bet bērnība, kas katram reiz
bij mājas,
Un skolas ceļa putekļainais vaigs,
Un kupenas, ko ziemās gatve
krāja,-
Vēl manam galdam maizes rieciens
maigs.

Jo gaismas stars, kas vieno,
stipri austs,
Lūst bērnība, bet bērns ir
nesalauzts,
No dzīvām stīgām esam visi vīti.

Pār gadiem tukšiem, gadiem
piepildītiem
Es atgriežos uz sarmas pilniem
rītiem,
Kur pāri ziemām pirmā skola aust.

/V.Lūdēns/

Sedas pilsētas dome sveic Sedas vidusskolu
50 gadu jubilejā!

Vēlam turpināt iesākto, attīstīties, piešķanojot darba
ritmu jaunā gadsimta diktētai nepieciešamībai!
Lai skolēniem zinātkāre un
skolotājiem spēka un veselība,
vadot skolēnus pa zināšanu laku!

SEDAS VIDUSSKOLAI - 50

Laipni ielūdzam visus absolventus, skolotājus
un skolas darbiniekus
atzīmēt skolas jubileju.

Pasākums notiks

2005.gada 5.februārī, pl.19⁰⁰
no 17³⁰ – 19⁰⁰ – reģistrācija, ekskursija pa skolu,
skolas muzeja apmeklējums.
Skolas gadu filmu noskatīšanās.
Pēc svinīgās daļas, plkst.21⁰⁰
Diskotēka un saviesīgs vakars.

Papildus informācija pa tālruni 47 56483

СЕДАССКОЙ СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ – 50

Приглашаем на празднование всех, кто хочет встретиться
со своими одноклассниками, учителями, работниками
школы

**Торжество состоится
5 февраля 2005 года в 19⁰⁰.**

17³⁰-19⁰⁰ – регистрация, экскурсия по школе, посещение
школьного музея.

Просмотр видеофильмов школьных лет.

- 17³⁰-18⁰⁰ – Новогодние праздники
- 18⁰⁰-18³⁰ – Вечер встречи
- 18³⁰-19⁰⁰ – Интервью с учителями и школьные праздники

21⁰⁰ дискотека и огонек.

Дополнительную информацию о праздновании юбилея
можно получить по телефону 47-56483

MANAI SKOLAI

Mēs bieži sakām,:- Nebij vaļas...
Nav laika... – Un tā gadi iet.
Ir atkal skolas kļavas zaļas
Un kastaņas pār žogu zied.

Tāpat saue bērnus klasē zvani,
Kur kādreiz rātni gāju es.
Bet sen bez pieturas jau mani
Sai vietai tramvajs mani
garām nes.

Nav vaļas. Darbs un citas gaitas
Sint saitēm mani tur un sien,
Bet, lai eik stipras ir šīs saites,
Pie skolas tiecas sirds arvien.

Bet var jau būt –
Reiz kādā dienā
Uz mirkli bērnu čelas slāps,-
Svešs cilvēks tavos vārtos ienāks
Un lēnām augšup kāps.

(O.Rikmanis)

VĒLĒŠANU KOMISIJA INFORMĒ

Sedas pilsētas vēlēšanu komisija informē, ka sakarā ar 12.marta "Pilsētas domes, novada domes un pagasta padomes vēlēšanām" ar 21.janvāri sāk deputātu kandidātu sarakstu pieņemšanu.

Komisija deputātu kandidātu sarakstus pieņems:

21.janvāri no plkst. 10⁰⁰ – 13⁰⁰
24.janvāri no plkst. 9⁰⁰ – 12⁰⁰
26.janvāri no plkst. 10⁰⁰ – 14⁰⁰
28.janvāri no plkst. 14⁰⁰ – 18⁰⁰
31.janvāri no plkst. 10⁰⁰ – 18⁰⁰

Minētajos laikos varat saņemt arī deputātu kandidātu sarakstu iesniegšanai nepieciešamās veidlapas.

Lūgums neatlikt deputātu kandidātu sarakstu iesniegšanu uz pēdējo dienu.

Vēlēšanu komisijas atrašanās vieta –

Sedas pilsētas domes Dzimtsarakstu telpās,
Skolas laukumā 1, Sedā.

Iesniedzot sarakstus, jāuzrāda kvīts par Ls 70,00 drošības naudas iemaksu.

Konts drošības naudas iemaksai:

Nr. LV94TREL9801842941408

Latvijas Banka, kods LACBLV2X

Informācija pa tālr. 4781454 un 4756305.

DA RBA PIEDĀVĀJUMS

Sedas pilsētas domes komunālā nodaļa aicina darbā :

- **Santehniķi - metinātāju**
- **Elektriķi**

Pieteikties pie komunālās nodaļas vadītāja Māra Lapiņa
Sedā, Skolas laukums 1, 2.stāvā.
Tālrunis 47 56445

Līdzjūtība

Cilvēka mūžs ir līdzīgs koksei,
Pārtrūķst stīga, un viss ir kļuss.

Izsakām līdzjūtību sakarā ar aiziešanu mūžibā

Arsenija Elekša
(12.11.1935.-23.12.2004.)

un

Marijas Šišovas
(24.03.1916.-29.12.2004.)
tuviniekiem.

Sveicam
Mariju Nikonovu,
kura 22.janvāri svin
80 gadu jubileju

*Sejas, notikumi un
dienas
Cauri miglām nāk
plivojot,
Laimi, sāpes un
nemieru ienes...
Katru atceros,
Ar visiem dzīvoju.*

Sveicam visus sedēniešus, kuri janvāri svin apaļas jubilejas! Vēlam baltu ziemu, zaļu vasaru un veiksni it visā!

Pjotru Fursu,
Olgu Kuzņecovu,
Jāni Reutu,
Genadiju Kotoviču,
Ludmilu Erasmus,
Alekseju Ivanovu,
Gaļinu Kustovu,
Nadeždu Šalkovsku,
Nikolaju Sņitko,
Ludmilu Novoseļsku,
Jevgeniju Mavrinu,

Mariju Boludu,
Svetlanu Grigorjevu,
Valentīnu
Martinkeviču,
Valeriju Popovu,
Albīnu Žilioni,
Igoru Punti,
Artūru Aļksejevu,
Denisu Mališevu,
Romānu Dementjevu,
Lianu Sticjuru

POPULĀRĀKIE VĀRDI JAUNDZIMUŠAJIEM 2004.GADĀ

Iepriekšējās "Sedas Zīnās" lasījāt kādus vārdījus saviem mazulīšiem likuši sedēnieši, bet šoreiz varat iepazīties ar populārākajiem vārdījiem valstī kopumā.

Pagājušajā gadā jaundzimušajiem Latvijā visbiežāk ir dots vārds **Anastasija un Roberts**, liecina Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) apkopotā informācija.

Vārds Anastasija pērn dots 298 meitenēm, savukārt Roberts - 239 zēniem.

Pagājušajā gadā 250 meitenītēm dots vārds Viktorija, 230 - Anna, 197 - Laura, 172 - Alise, 171 - Katrīna, 170 - Samanta, 164 - Evelīna, 152 - Marta, bet 145 bērniem - Elīna.

No zēnu vārdiem pagājušajā gadā desmit populārāko vārdu sarakstā ir Daniels, kas dots 235 zēniem, Artūrs - 226, Maksims - 215, Aleksandrs - 202, Ralfs - 196, Artjoms - 191, Nīkita - 190, Markuss - 176, bet Kristers - 170 mazuljiem.

Pēc presē publicētā

Par skaitlu un faktu pareizību atbild rakstu autori.

Materialu sakartojums un datorsalikums:
ANITA AUNIŅA

Sedas pilsētas dome
Kontakttelefoni:
4781455, 9400824,
e-pasts:
anita@navigator.lv
Informatīvais izdevums bezmaksas

Visiem lasītājiem vēlu jauku 2005.gadu, kas pēc austrumu horoskopa sauksies **GAIĻA** vārdā un sāksies 8.februāri. Pēc prognozēm zvaigznes mums sola krāsainu gadu. Tas taču mums der? Uz tikšanos februārī!
Anita Auniņa, "Sedas Zīnu" redakte